

6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU İLE SERMAYE PİYASASI ARAÇLARININ KAYDİLEŞTİRİLMESİ KONUSUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

Mücahit ÜNAL*

ÖZET

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre bir takım değişik ve yeni hükümler getirmiştir. Bu hükümlerden bazıları, sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesi ve kaydi sistem hakkındadır. Bu çalışma, söz konusu hükümleri incelemek amacıyla hazırlanmıştır. Bu çerçevede getirilen hükümlerin sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesi açısından yenilik teşkil edip etmediği incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sermaye Piyasası Araçlarının Kaydileştirilmesi, Kaydileştirme, Kaydi Sistem, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu.

AMENDMENTS ABOUT THE DEMATERIALIZATION OF SECURITIES MADE BY LAW NO 6102 OF TURKISH COMMERCIAL CODE

ABSTRACT

Law No. 6102 of Turkish Commercial Code carried different and new rules according to Law No. 6762 of Turkish Commercial Code. Some of these rules are about dematerialization of securities and book – entry system. This study aims at analyzing these rules. To reach this aim, whether these rules are new for dematerialization of securities or not have been examined.

Key Words: Dematerialization of Securities, Dematerialization, Book – Entry System, Law No. 6102 of Turkish Commercial Code.

* Dr., Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Ana Bilim Dalı Araştırma Görevlisi, munal@selcuk.edu.tr

GİRİŞ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu¹ (Yeni Ticaret Kanunu – YTK), 13.01.2011 tarihinde TBMM’de kabul edilmiştir. Ancak YTK’nın yürürlüğe gireceği tarih², 01.07.2012 olarak belirlenmiştir (YTK m.1534).

YTK’nın birçok maddesi, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na (Mer’i Ticaret Kanunu – MTK) göre birtakım yeni hükümler getirmektedir³. Bu yeni hükümlerin bazıları da Sermaye Piyasası Kanunu’nun 10/A maddesi ile düzenlenen sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesine ve Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından yürütülen kaydi sisteme ilişkindir⁴.

Kaydileştirme, sermaye piyasası araçlarının⁵ fiziki olarak senet⁶ üzerine basılmasından vazgeçilerek, elektronik ortamdaki⁷ kayıtlara aktarılmasıdır⁸. Kaydi sistem ise, kaydi⁹ sermaye piyasası araçlarının ve bu araçlara ilişkin

¹ RG. T. 14.02.2011, S. 27846.

² YTK’nın 1534. maddesi ile YTK’da yer alan çeşitli maddelere ilişkin farklı yürürlük tarihleri belirlenmiştir. Ancak YTK’nın birçok maddesi için genel yürürlük tarihi 01.07.2012’dir.

³ Örneğin YTK’nın 149, 202, 349, 382, 421, 504, 505, 549, 554 ve 1524. maddelerinde menkul kıymet kavramına yer verilmiştir. MTK’da ise, menkul kıymet kavramına hiç yer verilmiştir.

⁴ Yeni hükümler getirilmiş olmasına rağmen, YTK’da Merkezi Kayıt Kuruluşu kanalıyla devrin göz ardı edilmesinin önemli bir eksiklik olduğu yönünde bkz. MOROĞLU, Tasarı (2009), s. 281.

⁵ Tanımda bazı sermaye piyasası araçları ifadesinin kullanılmasının sebebi kaydileştirmenin her zaman tüm sermaye piyasası araçlarını kapsamamasıdır. Bunun sebebi bazen kaydi sermaye piyasası aracının özelliği, bazen de kaydileştirmeye ilişkin hukuki düzenlemeler olabilir. Kaydileştirilebilecek sermaye piyasası araçları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. İkinci Bölüm, §4, II.

⁶ Buradaki senet kavramı, üzerine yazı yazılabilen her türlü materyali kapsayacak şekilde geniş anlaşılmalıdır. Kıymetli evraktaki senet kavramının da üzerine yazı yazılabilecek ve imza atılabilecek (mikrofilm, disket, çip ve hatta veri tabanı dahil) her türlü materyali kapsayacak şekilde geniş anlaşılması gerektiği yönünde bkz. POROY / TEKİNALP, N. 16.

⁷ Sermaye Piyasası Kanunu’nun 10/A maddesinin 2. fıkrasında kayıtlara ilişkin bilgi verilirken, “*Kayıtlar; Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından, bilgisayar ortamında, ihraççılar, aracı kuruluşlar ve hak sahipleri itibarıyla tutulur*” hükmüne yer verilmiştir. Bu hükümde kayıtların tutulacağı yer bilgisayar ortamı olarak gösterilmiştir. Ancak kanaatimizce tanım yapılırken “bilgisayar ortamı” yerine “elektronik ortam” kavramının kullanılması tercih edilmelidir. Çünkü kaydi sermaye piyasası araçlarının bilgisayar ortamı dışında başka elektronik ortamlarda da tutulabilmesi mümkündür. Nitekim elektronik ortam, bilgisayar ortamını da kapsayan bir üst kavram niteliğindedir. Kayıtların tutulması açısından elektronik ortam kullanımı için bkz. ERGİNCAN / YAYLA, s. 158; SPK, s. 18.

⁸ SIFMA, s. 3; GUYNN, s. 13; LOADER, s. 201; NORMAN, s. 11; TURANBOY, s. 44.

⁹ Kaydi ifadesi ile hem kaydi sistemde kaydi olarak ihdas edilen sermaye piyasası araç-

hakların Merkezi Kayıt Kuruluşu nezdinde tutulan hesaplarda kayden izlendiği ve bu araçlara ilişkin hukuki işlemlerin Merkezi Kayıt Kuruluşu nezdindeki hesaplar üzerinde kaydi olarak yapılan değişiklikler yoluyla gerçekleştirildiği bir merkezi saklama sistemidir¹⁰.

Bu çalışmada da YTK ile getirilen yeni hükümlerden sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesi ve kaydi sistem ile bağlantılı olanlar, kısaca incelenecektir.

I. 6102 SAYILI TİCARET KANUNU'NUN KULLANDIĞI TERMİNOLOJİ

Terminolojiye ilişkin olarak üzerinde durulması gereken ilk konu, YTK'da “halka açık şirket¹¹”, “halka açık anonim şirket¹²”, “pay senetleri borsada işlem gören şirket¹³”, “pay senetleri borsada işlem gören anonim şirket¹⁴” ve “pay senetleri borsaya kote edilmiş anonim şirket¹⁵” gibi birbirine benzer, ancak farklı kavramlara yer verilmiş olmasıdır. Aslında bu kavramların tamamını ile halka açık anonim şirketler kastedilmektedir. Ancak YTK'da halka açık anonim şirketler için kullanılan ifadeler arasında bir kavram birliği bulunmamaktadır¹⁶.

Öte yandan halka açık şirketler esas itibarıyla Sermaye Piyasası Kanunu'nda düzenlenmiş olup, bu Kanun'da “pay senetleri borsada işlem gören anonim şirket” ve “pay senetleri borsaya kote edilmiş anonim şirket” gibi kavramlara hiç yer verilmemiştir. Sermaye Piyasası Kanunu'nda bu şirketler için “halka açık anonim ortaklık” kavramı esas alınmıştır¹⁷. Dolayısıyla YTK

ları hem de daha önce fiziki olarak senet üzerine basılan, ancak daha sonra kaydileştirilerek kaydi sisteme aktarılan sermaye piyasası araçları kast edilmektedir.

¹⁰ NORMAN, s. 11, 315; ÜNAL, Kaydileştirilmesi, s. 3.

¹¹ Bkz. YTK'nın 361, 399, 411, 420, 531, 559. maddeleri.

¹² Bkz. YTK'nın 142, 149, 171, 188, 332, 360, 434, 439, 460, 1529. maddeleri.

¹³ Bkz. YTK'nın 378 ve 379. maddeleri.

¹⁴ Bkz. YTK'nın 404. maddesi.

¹⁵ Bkz. YTK'nın 1527. maddesi.

¹⁶ Aynı yönde bkz. AYTAÇ, s. 69 – 70. Birbirinden farklı terimlerin kullanılmasının kavram karmaşası olarak görülmemesi gerektiği, bu kullanımın bilinçli olduğu yönünde bkz. TEKİNALP, Sermaye Piyasası, s. 25.

¹⁷ Sermaye Piyasası Kanunu'na göre sadece hisse senetleri borsada işlem gören şirketler değil, ortak sayısı belli bir sayıyı geçen şirketler de halka açık şirket olarak kabul edilmektedir. Sermaye Piyasası Kanunu'nun Tanımlar başlıklı 3. maddesine göre; “*Halka Açık Anonim Ortaklık: Bu Kanunun uygulanmasında halka açık anonim ortaklık, hisse senetleri halka*

ile getirilen hükümler, Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanunu arasında terminoloji uyumsuzluğu problemine yol açabilecek niteliktedir¹⁸. YTK'nın genel gerekçesinde “pay senetleri borsada işlem gören şirket” kavramının kullanılma sebebi Dünya'daki ve Avrupa'daki uygulamalara uyum sağlamak olarak belirtilmiştir¹⁹. Ancak bu uyum sağlama çabası, iç hukuktaki farklı hukuki düzenlemeler arasında terminoloji uyumsuzluğu problemini de beraberinde getirmiştir. Bu çerçevede hem YTK'da kullanılan kavramlar arasında hem de YTK ile Sermaye Piyasası Kanunu arasında terminoloji uyumsuzluğu problemi ortaya çıkmıştır.

Kanaatimizce söz konusu problem, YTK'da yapılacak değişikliklerle ortadan kaldırılmalıdır. Bu değişikliklerin YTK yürürlüğe girmeden yapılması, YTK'nın uygulamaya geçme aşamasında ortaya çıkabilecek problemleri bertaraf edecektir. Bu çerçevede, öncelikle halka açık şirketler için YTK'da kullanılan birbirinden farklı kavramlar uyumlaştırılmalıdır. Bu şirketler için YTK'da kullanılacak en uygun kavram, “halka açık şirket” kavramıdır.

“Halka açık” ifadesinin tercih edilmesinin nedeni, bu şirketlerin esas düzenlenme yeri olan Sermaye Piyasası Kanunu'nun “halka açık (ortaklık)” kavramını kullanmış olmasıdır. “Ortaklık” yerine “şirket” ifadesinin tercih edilmesinin nedeni ise, şirketlerin düzenlenme yeri olan YTK'nın prensip

arzedilmiş olan veya halka arzedilmiş sayılan anonim ortaklıklardır”. Yine Sermaye Piyasası Kanunu'nun 11. maddesine göre “*Pay sahibi sayısı 250'yi aşan anonim ortaklıkların hisse senetleri halka arz olunmuş sayılır ve bu ortaklıklar, halka açık anonim ortaklık hükümlerine tabi olurlar*”.

¹⁸ Söz konusu uyumsuzluk ve ortaya çıkabilecek problemlere ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. MANAVGAT, Tasarı, s. 532 vd.

¹⁹ YTK'da yer alan bu tür bir kullanımın sebebi, Genel Gerekeçe'nin Anonim Şirketler başlıklı bölümünde “... *anonim şirketlere ilişkin düzenlemelerinde, tüm Dünya'da ve Avrupa'da, son zamanlarda yeni bir terime özellikle yer verilmiştir. Gerçekten bir çok varsayımda “halka açık anonim şirket” yerine “pay senetleri borsada işlem gören anonim şirket” ibaresi tercih edilmiştir. Avrupa'da da artık “halk şirketi” yerini “pay senetleri borsada işlem gören şirket”e bazen de kısaca “borsa şirketi”ne bırakmıştır. Kurumsal yönetim kuralları ve konsolide finansal tablolarla IFRS, pay senetleri borsada işlem gören şirketlere uygulanmakta ve bağlı nama yazılı paylarda ve daha birçok konuda pay senetleri borsada işlem gören anonim şirketler için özel düzenlemeler getirilmekte, bu hallerde “halka açık anonim şirket” teriminin kullanılmasından kaçınılmaktadır*” şeklinde açıklanmıştır.

olarak “şirket”²⁰ ifadesini kullanmış olmasıdır²¹. Ayrıca “anonim” ifadesine yer verilmemesinin nedeni, halka açık şirketleri düzenleyen Sermaye Piyasası Kanunu’nda ileriki dönemlerde yapılacak değişikliklerle, anonim şirketler dışındaki şirket türlerine de halka açılma konusunda izin verilebilme ihtimalidir. Nitekim mevcut durumda da anonim şirketler dışındaki şirket türleri halka açık statüye sahip olmadıkları için ayrıca “anonim” ifadesinin kullanılmasına gerek yoktur. Dolayısıyla YTK, halka açık şirket kavramını kullanmalı, bu şirketler için “borsada işlem görme” veya “borsaya kote olma” gibi farklı durumlar ele alınacaksa, bunun yeri halka açık şirketlerin esas düzenlenme yeri olan Sermaye Piyasası Kanunu olmalıdır²².

Öte yandan YTK’da kullanılan “pay senetleri borsada işlem gören anonim şirket” ve “pay senetleri borsaya kote edilmiş anonim şirket” kavramları, sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesinin temel felsefesine aykırıdır. Çünkü kaydileştirmenin temelinde yatan senetsizleştirmedir. Söz konusu kavramlarda ise, “senet” ifadesi yer almaktadır. Ayrıca payları borsada işlem gören veya payları borsaya kote edilmiş halka açık şirketlerin payları kaydileştirilmiştir. Dolayısıyla bu şirketlere ilişkin payların fiziki senetler üzerine basılması söz konusu değildir. Bu şirketlere ilişkin paylar için kullanılacak en uygun kavram, “kaydi pay” kavramıdır. Borsa ifadesine vurgu yapılması isteniyor ise, senet ifadesine yer verilmeden “payları borsada işlem gören şirket” kavramı da kullanılabilir²³. Nitekim mevcut durumda da payları borsada işlem gören anonim şirketlerin payları kaydileştirilmiştir ve bu paylar kaydi pay olarak isimlendirilmektedir.

²⁰ Şirketlerin esas düzenlenme yeri olan YTK’da “şirket” kavramının tercih edilmesine rağmen, 6098 sayılı Borçlar Kanunu’nda kavram olarak “şirket” ifadesine hiç yer verilmemesi, bunun yerine “ortaklık” kavramının tercih edilmesi terminoloji uyumu açısından uygun olmamıştır. Türk Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu tasarıları arasında dil ve kavram uyumsuzluğu olduğu yönünde bkz. MOROĞLU, Makaleler II, s. 217 – 218.

²¹ YTK’da prensip olarak “ortaklık” ifadesine yer verilmemiştir. Sadece YTK’nın 1531. maddesinde yer alan “*Bu Kanuna göre “ortaklık”, “kollektif ortaklık”, “komandit ortaklık”, “anonim ortaklık”, “sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklık”, “limited ortaklık” ve “kooperatif ortaklık” terimleri, sırasıyla “şirket”e, “kollektif şirket”e, “komandit şirket”e, “anonim şirket”e, “sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket”e, “limited şirket”e ve “kooperatif şirket”e eş anlamda kanuni terimlerdir ve bu terimler birbirleri yerine kullanılabilir*” şeklindeki hükümde “ortaklık” ifadesi yer almaktadır.

²² Ticaret Kanunu’nda halka açık anonim şirketlere ilişkin düzenlemelere yer verilmesinden kaçınılması gerektiği yönünde bkz. ARKAN, s. 51.

²³ Manavgat, Sermaye Piyasası Kanunu ile bütünlüğün sağlanabilmesi açısından “halka açık anonim ortaklık” kavramının tercih edilmesini, niteliği gerektiriyorsa “pay senetleri borsada veya teşkilatlanmış piyasalarda işlem gören” kavramının kullanılmasının yerinde olacağını belirtmektedir. Bkz. MANAVGAT, Tasarı, s. 534.

Burada üzerinde durulması gereken konulardan biri de sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesi ile bağlantılı YTK'nın 495, 496, 497 ve 1527. maddelerinde kullanılan “borsaya kote edilmiş pay²⁴” kavramıdır. Borsaya kote edilmek, borsada işlem görmekten farklı ve daha geniş bir kavramdır²⁵. Hâlbuki söz konusu maddeler incelendiğinde bu maddelerin anonim şirket paylarının kaydi sistem aracılığı ile borsada kayden işlem görmesini düzenlediği görülecektir²⁶. Bu nedenle (bu tür hükümlerin yerinin Sermaye Piyasası Kanunu olduğunu düşünmekle birlikte) söz konusu maddelerde mutlaka “borsa” vurgusu yapılmak isteniyorsa “borsaya kote edilme” kavramı yerine “borsada işlem görme” kavramının kullanılması gerektiği kanaatindeyiz²⁷.

Terminolojiye ilişkin olarak üzerinde durulması gereken bir başka konu YTK'da yer alan anonim şirket payına ilişkin kavramlardır. Anonim şirket payı için YTK'da hem “pay senedi” kavramına hem de (senet unsuru yer almadan) sadece “pay” kavramına yer verilmiştir. Kanaatimizce, bu tür bir kullanımın tercih edilmesi olumlu olup, bu tercihin nedeni, senede bağlanmayan çıplak paylar ve özellikle Sermaye Piyasası Kanunu 10/A maddesi ile getirilen fiziki olarak senet üzerine basılmayan ve elektronik ortamda varlığını sürdüren kaydi paylardır²⁸. Bu çerçevede YTK'da genel esas “pay” kavramının kullanılması olup, mecbur kalınmadığı sürece “pay senedi” kavramının kullanılması tercih edilmemiştir. Bu tercih 493. maddeye ilişkin madde gerekçesinde de açıkça ifade edilmiştir²⁹.

²⁴ YTK'da, sadece “borsaya kote edilmiş nama yazılı pay”lardan bahsedilmiş, borsaya kote edilmiş diğer paylara ilişkin herhangi bir hükme ise, yer verilmemiştir. Bu durum YTK açısından bir eksiklik olarak kabul edilebilir. Sadece “borsaya kote edilmiş nama yazılı pay”lara ilişkin hükümler içermek yerine, daha kapsayıcı olan borsada işlem gören payların temel alınarak düzenleme yapılmasının daha isabetli olduğu yönünde bkz. MANAVGAT, Tasarı, s. 535; AYHAN, s. 140.

²⁵ Kotasyon, borsada işlem görmesi istenen anonim şirket paylarının ilgili borsa yönetmeliklerindeki şartları taşımaları durumunda ilgili pazar listesine kayıt edilmesidir. Bkz. İMKB, s. 225.

²⁶ YTK'da yer alan “borsaya kote edilme” ibaresinin “borsada işlem görme” şeklinde anlaşılması gerektiği yönünde bkz. TEKİNALP, Sermaye Piyasası, s. 36.

²⁷ Aynı yönde bkz. MANAVGAT, Tasarı, s. 534 – 535; AYTAÇ, s. 70.

²⁸ Kaydi sermaye piyasası aracı, “fiziki olarak bir senet üzerine basılarak teccüm etmeyen, Sermaye Piyasası Kurulu'na kaydileştirilmesine karar verilerek kaydi sisteme aktarılan veya kaydi olarak kaydi sistemde ihdas edilen ve kaydi sistem kapsamında elektronik ortamdaki hesaplarda kaydi olarak saklanan ve izlenen sermaye piyasası aracı” olarak tanımlanmaktadır. Bkz. SODERQUIST / GABALDON, s. 2; GUYNN, s. 13; LOADER, s. 201; GARNER, s. 640.

²⁹ Söz konusu madde gerekçesine göre; “490 uncu maddeden itibaren zorunlu bazı istisnalar

YTK, anonim şirket paylarının devri açısından, MTK'nın benimsediği "teslim" kavramı yerine (MTK m.415 – 416), "zilyetliğin geçirilmesi" kavramını tercih etmiştir. Kanaatimizce kavram tercihindeki bu değişiklik, olumlu bir değişikliktir³⁰. Nitekim MTK'da anonim şirketlerin paylarının devri açısından "teslim" kavramı kullanılmasına rağmen bunun, "zilyetliğin geçirilmesi" şeklinde anlaşılması gerektiği kabul edilmektedir³¹. Kaydi sermaye piyasası araçları fiziki olarak senet üzerine basılmadıkları için, şirket payının devrinde devralana teslim edilebilecek bir senet de bulunmamaktadır. Bu nedenle kaydi sermaye piyasası araçlarının devri, zilyetliğin geçirilmesi yöntemlerinden biri olan zilyetliğin havalesi³² ile açıklanmaktadır³³.

dışında "pay senedi" terimi yerine "pay" kelimesi kullanılmıştır. Bunun temelde iki sebebi vardır: Borsaya kotasyon yaptırmayan şirketlerde pay da pay senedi de bulunabilir. Hamiline yazılı senetlerin aksine Tasarı, payları borsada işlem görmeyen şirketlerde nama yazılı payların senede bağlanması zorunluluğunu getirmemiştir. 486 ncı maddenin üçüncü fıkrası uyarınca azlık talep ederse şirket nama yazılı pay senedi bastırıp, sahiplerine dağıtmak zorundadır. Böyle bir istem bulunmadığı sürece payın senede bağlanması zorunluluğu yoktur. Öyle ise 491 ilâ 494 üncü maddelerde "pay senedi" yerine "pay" terimi kullanılması daha doğru ve amaca daha uygundur. Yorum yapılırken anılan maddelerdeki "pay" teriminin "pay senedi" şeklinde anlaşılması gerekir. Borsaya kote edilmiş nama yazılı paylar için pay senedi teriminin kullanılması daha da zor hatta bir anlamda imkânsızdır. Çünkü, SerPK m. 10/A hükmü ile sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesi sistemi hukukumuzda getirilmiş bu bağlamda Merkezi Kayıt Kuruluşu kurulmuştur. 2005 yılından itibaren bu Merkez çalışmaya başlayacak yani bu Merkeze bağlı anonim şirketler açısından pay senedi çıkarılması uygulaması kaldırılacak, çıkarılmış pay senetleri de imha edilerek kaydi haklar düzenine geçilecektir. Bu sebeple, borsaya kote edilenler artık pay senetleri değil paylar olacaktır. Kuramsal açıdan, Merkezi Kayıt Sistemine kaydedilmiş payların, bu kayıt ile bir çeşit "senet" niteliği taşıdığı görüşü ileri sürülebilir. Nitekim yabancı hukuklarda senedi, çağrıştırur şekilde "kaydi değerler"den söz edilmiştir. Bazı yazarlar kaydi değerlerin bir çeşit senet gibi düşünülebileceğini de ileri sürmüşlerdir. Ancak, Ticaret Kanunu gibi yoğun kullanıma konu olan kanunda sadece ileri sürülmüş olmak özelliği gösteren görüşlere dayanarak terim seçimi yapılamaz. Ayrıca, SerPK m. 10/A'da "kaydi değer"ler yerine "kayıt edilen haklar" terimi kullanılmıştır. Buradaki "hak", "senet" olarak nitelendirme bakımından "değer"den daha zayıf bir kelimedir. Bu sebeplerle 495 ve devamı maddelerde de "pay" terimi kullanılmıştır³⁴.

³⁰ Aynı yönde bkz. TÖREMİŞ, s. 37; NARBAY, s. 188 – 189.

³¹ POROY / TEKİNALP / ÇAMOĞLU, N. 1113, N. 1131.

³² Zilyetliğin havalesi, vasıtalı zilyedin, zilyetliğini aralarındaki bir anlaşma gereğince vasıtasız zilyet dışındaki bir üçüncü kişiye devretmesidir (MK. m.979). Diğer bir ifade ile zilyetliğin havalesi, asli zilyedin, üçüncü bir şahsın fer'i zilyetliğinde bulunan bir malın zilyetliğini, doğrudan doğruya zilyetlik durumunda bir değişiklik meydana getirmeksizin irade beyanıyla nakletmesidir. Bkz. OĞUZMAN / SELİÇİ / OKTAY-ÖZDEMİR, s. 73; AYAN, s. 70.

³³ Aynı yönde bkz. ÖZTAN, s. 337; AYHAN, s. 127 – 128.

II. 6102 SAYILI TİCARET KANUNU İLE GETİRİLEN BAZI YENİ HÜKÜMLER

Sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesi ile ilgili YTK'nın 496. maddesine göre; “*Borsaya kote edilmiş nama yazılı payların borsada satılmaları hâlinde, Merkezî Kayıt Kuruluşu, Sermaye Piyasası Kurulunun düzenlemelerine uygun olarak devreden kimliğini ve satılan payların sayısını şirkete bildirir veya*³⁴ *şirketin bu bilgilere teknik erişimini sağlar*³⁵”. Kanaatimizce madde metninde geçen “bildirir” ifadesi uygun olmamıştır³⁶. Çünkü ihraççı şirketler Merkezi Kayıt Kuruluşu üyesi olup, kaydi sisteme girerek bilgilere ulaşabilmekte, nama yazılı pay sahiplerini tespit edebilmektedir³⁷. Burada, Merkezi Kayıt Kuruluşu'na sadece ihraççı şirketlerin sisteme erişerek bilgi almasını teknik açıdan sağlama sorumluluğunun yüklenmesi daha doğru olacaktır. Yoksa borsada işlem gören milyonlarca paya ilişkin Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından bildirim yapılması zorunluluğu gündeme gelecektir.

Ayrıca söz konusu bildirim şekli ve mahiyeti de madde metninden anlaşılammaktadır. Düzenleme ile kast edilen ilgili değişikliklerin ihraççı alt hesaplarına yansıtılması veya ihraççı şirketlerin bu bilgilere teknik olarak erişebilmesini sağlama ise, kaydi sistem bu fonksiyonu halihazırda yerine getirmektedir³⁸. Dolayısıyla bu durumda söz konusu düzenlemede yer alan hükmü

³⁴ Adalet Komisyonunca kabul edilen (2007 tarihli) metinde yer alan “ve” ibaresi “veya” olarak değiştirilmiştir. Bu değişiklik metinde yer alan “ve” ibaresinin “veya” şeklinde anlaşılması gerektiği yönünde ortaya çıkabilecek eleştirileri engellemesi açısından olumlu bir değişikliktir.

³⁵ Ticaret Kanunu Tasarısının 2005 tarihli metninde 496. maddenin metninin son kısmında yer alan “veya şirketin bu bilgilere teknik erişimini sağlar” ifadesi yer almamaktaydı. Daha sonra madde metnine “ve şirketin bunu ekranda görmesini teknik açıdan sağlar” şeklinde bir ekleme yapılmıştır. Ancak Alt Komisyonca, 496. maddenin sonundaki “bunu ekranda görmesini teknik açıdan sağlar” ifadesi bilişim terminolojisine daha uygun olan “bu bilgilere teknik erişimini sağlar” şeklinde değiştirilmiştir. Yapılan bu değişiklikler Adalet Komisyonu tarafından da kabul edilmiştir. Bkz. 03.05.2007 tarih ve E. 1/1138, K. 123 sayılı Adalet Komisyonu raporu.

³⁶ Tasarı'nın ilgili madde gerekçesinde bildirim yükümlülüğünün sebebi “*Hükümde Merkezi Kayıt Kuruluşu'nun da bildirim yükümü altında bulunmasının sebebi, SerPK m. 10/A (2) hükmü uyarınca, kayıtların bilgisayar ortamında aracı kuruluşlar itibarıyla de tutulacak olmasıdır. Aracı kuruluşlar yaptıkları işlemleri Merkezi Kayıt Kuruluşuna da bildireceklerine göre, bilginin iki kanaldan gelmesinin şirketçe doğruluğunun saptanmasında yararlı olacağı düşünülmüştür*” şeklinde açıklanmaktadır.

³⁷ Manavgat, mevcut sistemde (kaydi sistemde) ihraççılar Merkezi Kayıt Kuruluşu üyesi olduğu ve doğrudan kaydi sisteme bilgisayar sistemi aracılığı ile bağlanabildikleri için aktif bir bildirim yapılmasına gerek kalmadığı görüşündedir. Bkz. MANAVGAT, Tasarı, s. 536.

³⁸ AYHAN, s. 136.

bir yenilikten çok, bir uyumlaştırma gayreti olarak değerlendirmek gerekir.

Öte yandan YTK'nın 497. maddesinin 1. fıkrasına göre; “*Borsaya kote nama yazılı paylar borsada iktisap edildikleri takdirde, paylardan kaynaklanan haklar payların devri ile birlikte devralana geçer. Borsaya kote nama yazılı payların, borsa dışında iktisap edilmeleri hâlinde, söz konusu haklar, pay sahipliği sıfatının şirket tarafından tanınması için, devralanın şirkete başvurusunda bulunmasıyla devralana geçer*”. Bu hükme göre; borsaya kote edilmiş nama yazılı paylarda, paydan kaynaklanan hakların devralana geçme zamanı, borsada yapılan devir ve borsa dışında yapılan devir açısından farklı şekilde düzenlenmiştir. Kanaatimizce bu şekilde bir ayrıma gidilmesinin nedeni³⁹, borsada yapılan işlemlerden kaydi sistem aracılığı ile ihraççı şirketin haberdar olmasıdır⁴⁰. Borsa dışında yapılan devirlerden ise, ihraççı şirket ancak kendisine bildirim yapılırsa haberdar olur. Dolayısıyla YTK'nın 497. maddesinde yer alan hükümden de (496. maddede olduğu ve yukarıda açıklandığı üzere) ihraççıların kaydi sistemi kullanarak nama yazılı pay sahiplerindeki değişiklikler hakkında bilgi sahibi olabilecekleri sonucu çıkmaktadır.

YTK'nın 499. maddesinin 5. fıkrasında yer alan, “*Merkezî Kayıt Kuruluşu tarafından kayden takibi yapılan nama yazılı paylara ilişkin Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri ile ilgili diğer düzenlemeler saklıdır*”⁴¹ hükmü de sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesi ve kaydi sistem ile bağlantılıdır. Kanaatimizce bu hükmün asıl getirilme sebebi, aynı maddenin 4. fıkrasında yer alan “*Şirketle ilişkilerde, sadece pay defterinde kayıtlı bulunan kimse pay sahibi ve intifa hakkı sahibi olarak kabul edilir*” ifadesidir. Çünkü hükmün 5.

³⁹ Söz konusu farklılığın sebebi 497. maddenin madde gerekçesinde “*Borsadan iktisap halinde devralan malvarlıksal hakların hemen sahibi olur. Pay senetlerinin borsanın dışında devralınması halinde devralan senetlerin mülkiyetini kazanır, malvarlıksal hakları ise ancak başvurunca yani devri ispatlayınca edinir. Bu farkın sebebi borsada iktisap halinde 496 nci madde uyarınca, aracı kurum ile Merkezi Kayıt Kuruluşunun devri derhal şirkete bildirmeleridir*” şeklinde açıklanmıştır. Ancak kanaatimizce söz konusu farklılığın nedeni bildirim değil, ihraççıların kaydi sistemi kullanarak durumdan haberdar olmalarıdır.

⁴⁰ Aynı yönde bkz. AYHAN, s. 136.

⁴¹ Ticaret Kanunu Tasarısının ilk halinde yer almayan bu fıkra, Alt Komisyon tarafından metne eklenmiştir. Alt Komisyonca, Tasarının 499 uncu maddesine, 417 nci maddede yapılan düzenlemeler dikkate alınarak, Merkezî Kayıt Kuruluşu tarafından kayden takibi yapılan nama yazılı paylara ilişkin Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri ile ilgili diğer düzenlemeleri saklı tutan, beşinci fıkra eklenmiştir. Yapılan değişiklik Adalet Komisyonu tarafından da kabul edilmiştir. Bkz. 03.05.2007 tarihli Adalet Komisyonu raporu. Tasarı'nın ilk halinde 499. maddede, maddede sözü edilen hakların tesisinde Merkezî Kayıt Kuruluşu'nun göz ardı edilmesinin önemli bir eksiklik olduğu yönünde bkz. MOROĞLU, Tasarı (2005), s. 165.

fıkrası ile Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından kayden izlenen nama yazılı paylara ilişkin Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri saklı tutulmamış olsaydı⁴², 499. maddenin 4. fıkrasındaki “sadece” ifadesi nedeniyle Sermaye Piyasası Kanunu 10/A maddesinin 6. fıkrasındaki “*Payların devrinin, Türk Ticaret Kanununun 417 nci maddesi çerçevesinde ortaklıklar tarafından pay defterine kaydında, ilgililerin başvurusuna gerek kalmaksızın Merkezi Kayıt Kuruluşu nezdinde ihraççılar itibariyle tutulan kayıtlar esas alınır*” hükmünün uygulama alanı kalmayacaktı.

Öte yandan YTK’nın 499. maddesinin 5. fıkrası ile birlikte, Sermaye Piyasası Kanunu’nun 10/A maddesinin 6. fıkrasında yer alan hükmün, sadece nama yazılı paylar veya hamiline yazılı paylar için mi, yoksa hem nama yazılı paylar hem de hamiline yazılı paylar için mi getirildiği konusundaki tereddüt ortadan kaldırılmıştır. Çünkü Sermaye Piyasası Kanunu’nun 10/A maddesinin 6. fıkrasının atıfta bulunduğu MTK’nın 417. maddesinde belirtilen devrin pay defterine kayıt edilmesi kuralının, sadece nama yazılı paylar açısından geçerli olduğu ifade edilmektedir⁴³. Bunun sebebi olarak; 1) Sermaye Piyasası Kanunu’nun 10/A maddesinin 6. fıkrasının metninde, sadece pay defterine ve MTK’nın 417. maddesine atıf yapılmış olması⁴⁴ ve 2) MTK’nın 417. maddesinde ise, nama yazılı payların pay defterine kaydının düzenlenmiş olması gösterilmektedir. Ancak söz konusu hükmün sadece nama yazılı paylar açısından geçerli olduğu, hukuki düzenlemelerde açıkça ifade edilmemiştir. 6103 sayılı Kanun’un⁴⁵ 7. maddesi⁴⁶ nedeniyle, Sermaye Piyasası Kanunu’nun 10/A maddesindeki MTK’nın 417. maddesine yapılan atıf, yürürlüğe girmesiyle birlikte YTK’nın 499. maddesine yapılmış sayılacaktır. MTK’nın 417.

⁴² Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerinin, bu hükümlerin özel niteliğe sahip anonim şirketlere uygulanacak olması sebebiyle, saklı tutulduğundan ayrıca söz edilmesinin gereksiz olduğu yönünde bkz. ARKAN, s. 51.

⁴³ Aynı yönde bkz. MANAVGAT, Kaydi Sistem, s. 183; TEKİNALP, Nama Yazılı Kaydi Paylar, s. 539; ERGİNCAN / YAYLA, s. 153.

⁴⁴ TEKİNALP, Nama Yazılı Kaydi Paylar, s. 539.

⁴⁵ 14.01.2011 tarih ve 6103 sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun (RG. T. 14.02.2011, S. 27846).

⁴⁶ 6103 sayılı Kanun’un Yollamalar başlıklı 7. maddesi şu şekildedir: “*Bu Kanunun ve Türk Ticaret Kanununun yürürlüğe girmesiyle, 6762 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılan veya değiştirilen maddelerine diğer mevzuat tarafından yapılmış bulunan yollamalar, Türk Ticaret Kanununda o maddeleri karşılayan hükümler varsa onlara yapılmış sayılır. Aksi hâlde, hâkim 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 1 inci maddesini uygular. Birinci cümle hükmü, esas sözleşmeler dahil, her çeşit sözleşme, taahhütname, beyan ve benzeri metinlerdeki eski hukuka yapılmış olan yollamalar için de geçerlidir*”.

maddesi ile YTK'nın 499. maddesi benzer hükümler içermektedir⁴⁷. YTK'nın 499. maddesi de pay defterine ve nama yazılı payların pay defterine kaydına ilişkindir. Bununla birlikte YTK'nın 499. maddesinin 5. fıkrası ile (MTK'nın 417. maddesinden farklı olarak) “*Merkezî Kayıt Kuruluşu tarafından kayden takibi yapılan nama yazılı paylara ilişkin Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri ile ilgili diğer düzenlemeler saklıdır*” hükmü getirilmiştir. Bu hüküm kaydi sistem kapsamındaki kaydi anonim şirket payları açısından “nama yazılı paylara ilişkin” ifadesini kullanarak, Sermaye Piyasası Kanunu'nun 10/A maddesinin 6. fıkrası ile getirilen düzenlemenin açıkça sadece nama yazılı paylar için geçerli olduğunu düzenlemiştir.

Ticaret Kanunu Tasarısı'nın 2005 yılında Adalet Bakanlığı tarafından yayınlanan ilk metninde yer alan “Giriş kartı” başlıklı 415. maddesinde, MTK'nın 360. maddesinin 3. fıkrasında olduğu gibi hamiline yazılı pay sahiplerinin genel kurula katılmaları için toplantı gününden bir hafta önce şirkete başvurmaları zorunlu tutulmuştu⁴⁸. Ancak Tasarı'nın bu hükmüne göre MTK'dan farklı olarak hamiline yazılı pay sahipleri genel kurula katılmak için giriş kartı alma mecburiyetine tabi tutulmaktaydı⁴⁹. Bununla birlikte Tasarı'da bir haftalık sürenin önüne MTK'da bulunmayan “en az” ifadesi eklenmişti. Böylece hamiline yazılı pay sahiplerinin genel kurula katılması için şirkete başvurmaları gereken bir haftalık sürenin kısaltılmasının⁵⁰ da önüne geçilmiş-

⁴⁷ MTK'nın 417. maddesinin metni şu şekildedir: “(1) Şirket, nama yazılı hisse senetleri sahiplerini ad, soyad ve adresleriyle bir pay defterine kaydeder. (2) Hisse senedinin yukarıki maddeye uygun olarak devredildiği ispat edilmedikçe devralan pay defterine yazılamaz. (3) İdare meclisi, kaydın yapıldığını hisse senedine işaret eder. (4) Şirkete karşı ancak pay defterinde kayıtlı bulunan kimse ortak sıfatını haizdir”. YTK'nın 499. maddesinin metni ise şu şekildedir: “(1) Şirket, senede bağlanmamış pay ve nama yazılı pay senedi sahipleriyle, intifa hakkı sahiplerini, ad, soyad, unvan ve adresleriyle, pay defterine kaydeder. (2) Payın usulüne uygun olarak devredildiği veya üzerinde intifa hakkı kurulduğu ispat edilmediği sürece, devralan ve intifa hakkı sahibi pay defterine yazılamaz. (3) Şirket, kaydın yapıldığını pay senedine işaret eder. (4) Şirketle ilişkilerde, sadece pay defterinde kayıtlı bulunan kimse pay sahibi ve intifa hakkı sahibi olarak kabul edilir. (5) Merkezî Kayıt Kuruluşu tarafından kayden takibi yapılan nama yazılı paylara ilişkin Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri ile ilgili diğer düzenlemeler saklıdır”.

⁴⁸ Ticaret Kanunu Tasarısı'nın ilk metninde yer alan 415. maddenin 1. fıkrasının metni şu şekildedir: “*Hamiline yazılı pay senedi zilyetleri toplantı gününden en az bir hafta önce şirkete başvurarak giriş kartı alır ve genel kurul toplantısına bu kartlarla katılırlar*”.

⁴⁹ MTK'ya göre genel kurula katılmak için giriş kartı alma mecburiyeti olmadığı yönünde bkz. POROY / TEKİNALP / ÇAMOĞLU, N. 967.

⁵⁰ MTK'nın 360. maddesinde yer alan bir haftalık sürenin emredici nitelikte olmadığı yönünde bkz. ÇEKER, 256. Bir haftalık sürenin kısaltılabileceği yönünde bkz. DAĞ, s. 234. Bir haftalık sürenin kısaltılamayacağı yönünde bkz. POROY / TEKİNALP / ÇAMOĞLU, N. 967.

ti. Dolayısıyla hamiline yazılı pay sahiplerinin payları üzerinde tasarruf edememe sürelerinin kısaltılması imkânı ortadan kaldırılmıştır⁵¹. Kanaatimizce bu tasarruf edememe engeli ve bu engelin en az bir hafta sürecek olması ile genel kurula katılmak için getirilen giriş kartı gibi ekstra yeni şekil şartları özellikle borsada işlem gören anonim şirket pay sahiplerinin genel kurula katılma isteğini zayıflatacak niteliktedir⁵². Ayrıca şirkete başvurma süresinin kısaltılmaması, sadece uzatılabilmesi gerçeği yanında bu süre içerisinde hamiline yazılı payların zilyetliğin havalesi ile devrinin mümkün olması⁵³, gerçek anlamda pay sahibi olanların genel kurula katılma oranını düşürebilecektir. Öte yandan Tasarı'nın 415. maddesinin 2. fıkrası⁵⁴ ile getirilen, MTK'da olmayan, sadece kimliklerini göstererek genel kurula katılabilen nama yazılı pay sahiplerinin de hamiline yazılı pay sahiplerine ilişkin prosedüre tabi tutulabileceği kuralı, pay sahiplerinin genel kurula ilgisini azaltacak ve genel kurula katılma oranını düşürecek niteliktedir. Bu durum ise anonim şirketlerde *güç boşluğu*⁵⁵ denilen durumun ortaya çıkmasına neden olabilecektir. Dolayısıyla anonim şirket, genel kurullara ilgili, ancak aslında çoğunluğa sahip olmayan bir azınlık tarafından yönetilir hale gelecektir.

Tasarı'nın ilk metninde yer alan ve yukarıda belirttiğimiz prosedür, özellikle Kaydileştirme Tebliği⁵⁶ ile getirilen “genel kurul tarihine en yakın zamanda genel kurul blokajı yapılabilmesi” ilkesi ile bağdaşmamaktadır⁵⁷. Kaydileştirme Tebliği'nin getirdiği sistem, genel kurula katılmak isteyen pay sahiplerine genel kurul gününde hatta genel kurul saatine kadar blokaj yapma

⁵¹ Kaydileştirme Tebliği'nin 18. maddesi, kaydileştirme kapsamındaki şirketler açısından bu sürenin genel kurul saatine kadar kısaltılabilmesine olanak sağlamaktadır.

⁵² Toplantı gününden en az bir hafta önce ortaklığa başvurarak giriş kartı almaları zorunluluğunun, sermaye piyasasının ihtiyaçlarıyla bağdaşmadığı ve AB hukukundaki eğilimlere de ters düştüğü yönünde bkz. MANAVGAT, Pay Blokajı, s. 234.

⁵³ Aynı yönde bkz. ÇEKER, s. 258; DAĞ, s. 243 – 244.

⁵⁴ Ticaret Kanunu Tasarısı'nın ilk metninde yer alan 415. maddenin 2. fıkrasının metni şu şekildedir: “Yönetim kurulu, esas sözleşmede öngörülmiş ve ilânda da belirtilmiş olması kaydıyla, nama yazılı pay senedi sahiplerinin genel kurula katılmalarını, bu maddenin birinci fıkrası uyarınca giriş kartı alınması şartına bağlayabilir”.

⁵⁵ Anonim şirketlerde güç boşluğu kavramı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. CAN, Mustafa, Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarında Oluşan Güç Boşluğu ve Giderilmesi Yollarından Vekâleten Oy Kullanma (Proxy) Sistemi, 1999

⁵⁶ Seri: IV, No: 28 sayılı Kaydileştirilen Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Kayıtların Tutulmasının Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ (RG. T. 22.12.2002, S. 24971).

⁵⁷ Ticaret Kanunu Tasarısı'nın ilk metninde yer alan 415. maddede Merkezi Kayıt Kuruluşu kayıtlarına dayalı pay sahipliğinin göz önünde tutulmadığı yönünde bkz. MOROĞLU, Tasarı (2005), s. 133.

imkanı tanımaktadır. Temel amacı fiyat değişikliklerinden kazanç elde etmek ve kâr payı almak olan yatırımcının klasik davranış şekline uygun sistem de bu şekilde olmalıdır. Yatırımcının payları üzerinde tasarruf edememe zamanı olabildiğince kısaltılmalı ve şekli prosedürler ortadan kaldırılmalıdır. Ancak bu gerçek ile Tasarı'nın 415. maddesinin ilk metninde yer alan hükmü bağdaştırmak oldukça güçtür. Nitekim TBMM Adalet Komisyonu'nun kabul ettiği metin⁵⁸ ile 415. madde yukarıda belirttiğimiz gerekçelerle değiştirilmiştir⁵⁹. Bu çerçevede YTK ile kaydi anonim şirket payına ilişkin yönetsel hakların kullanılmasında bazı yeni hükümler getirilmiştir⁶⁰. Bu hükümlerden 415. maddenin 2. fıkrasına göre; "*Hazır bulunanlar listesinde adı bulunan... ..Sermaye Piyasası Kanununun 10/A maddesi uyarınca kayden izlenen pay sahipleri... ..genel kurula katılır. Gerçek kişilerin kimlik göstermeleri... .. şarttır*". Ayrıca 415. maddenin 4. fıkrasına⁶¹ göre; "*Genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı, pay sahibinin payların sahibi olduğunu kanıtlayan belgeleri veya pay senetlerini şirkete bir kredi kuruluşuna veya başka bir yere depo edilmesi şartına bağlanamaz*"⁶². Hazır bulunanlar listesinin oluşturulması hakkındaki YTK'nın 417. maddesinin⁶³ 1. fıkrasına göre ise; "*Yönetim Kurulu, Sermaye Piyasası Kanununun 10/A maddesi uyarınca genel kurula katılabilecek kayden izlenen payların sahiplerine ilişkin listeyi, Merkezi Kayıt*

⁵⁸ Komisyonun 03.05.2007 tarih ve E. 1/1138, K. 123 sayılı kararı ile

⁵⁹ TBMM Adalet Komisyonu'nun (03.05.2007 tarih ve E. 1/1138, K. 123 sayılı) sayılı raporu ile yapılan değişiklik şu şekilde açıklanmıştır. "*Alt Komisyonca, Tasarının 415 inci maddesi, genel kurula katılabilmek amacıyla pay senetlerinin uzun süre yasaklanmasını uygun görmeyen Avrupa Topluluğu Yönergesi doğrultusunda ve Sermaye Piyasası Kurulunun önerisi çerçevesinde yeniden düzenlenmiştir. Tevdi süresi hamiline yazılı pay senetlerinde bir güne indirilmiş, nama yazılı pay senetlerinde ise kaldırılmıştır. Yapılan değişiklik Komisyonumuzca da kabul edilmiştir*".

⁶⁰ TEKİNALP, Sermaye Piyasası, s. 23.

⁶¹ Bu fıkra ile getirilen, genel kurula katılmanın pay sahibi olduğunu kanıtlayan belgeleri veya pay senetlerini depo etme şartına bağlanamayacağı hükmünün olumlu bir değişiklik olduğu yönünde bkz. AYTAÇ, s. 111.

⁶² YTK ile getirilen genel kurula katılma ve oy kullanma hakkının payları depo etme şartına bağlanamayacağı kuralı, kaydileştirmeye tabi şirketlerde genel kurula katılmak için gerekli genel kurul blokajının kaldırılması gerektiği yönündeki görüşle de paralellik arz etmektedir. Yönetimsel hakların kullanılmasında yapılması gereken genel kurul blokajının kaldırılması gerektiği yönünde bkz. ÜNAL, s. 299 vd.

⁶³ Ticaret Kanunu Tasarısı'nın 417. maddesinin ilk halinde "Merkezi Kayıt Kuruluşu"ndan hiç söz edilmemiştir. Merkezi Kayıt Kuruluşu'na ilişkin düzenlemeler Tasarı metnine Alt Komisyonca eklenmiştir. Alt Komisyonca, Tasarının 417 inci maddesi, kısa bir süre önce faaliyete geçen Merkezi Kayıt Kuruluşu dikkate alınarak ve Sermaye Piyasası Kurulunun önerisi çerçevesinde yeniden düzenlenmiştir. Yapılan değişiklik Adalet Komisyonu tarafından da kabul edilmiştir. Bkz. 03.05.2007 tarihli Adalet Komisyonu raporu.

Kuruluşundan sağlayacağı “pay sahipleri çizelgesi”ne göre düzenler”. Dolayısıyla bu hükümlere göre, kaydi anonim şirket pay sahipleri, herhangi bir şekli prosedürü yerine getirmeden, sadece kimliklerini göstererek yönetsel haklarını kullanabilmelidir⁶⁴. Ancak YTK’nın 417. maddesinin 5. fıkrası⁶⁵, kaydi sermaye piyasası aracı sahiplerinin genel kurula katılmasına ilişkin prosedür açısından Kaydileştirme Tebliği’ne gönderme yapmaktadır. YTK’da yer alan yukarıdaki söz konusu hükümler ile gönderme yapılan Kaydileştirme Tebliği’nin 18. maddesindeki yönetsel hakların kullanılmasına ilişkin hüküm birbiri ile çelişmektedir. Çünkü Kaydileştirme Tebliği’nin 18. maddesinde Ticaret Kanunu’ndaki hamiline yazılı pay sahiplerinin genel kurula katılmaları hakkındaki prosedüre atıf yapılmaktadır. Bu prosedürün düzenlendiği YTK’nın 415. maddesinin 3. fıkrasına göre ise, hamiline yazılı pay sahiplerinin genel kurula katılabilmeleri için giriş kartı almaları gerekmektedir. Dolayısıyla mevcut durumda hamiline yazılı kaydi anonim şirket pay sahiplerinin genel kurula katılmak için giriş kartı almak zorunda oldukları şeklinde bir görünüm ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle kaydi anonim şirket payına ilişkin yönetsel hakların herhangi bir şekli prosedüre gerek kalmaksızın kullanılabilmesi için, Kaydileştirme Tebliği’ndeki söz konusu hüküm, YTK ile getirilen sisteme uygun olarak, YTK yürürlüğe girmeden önce, değiştirilmelidir.

Öte yandan hamiline yazılı kaydi pay sahiplerinin genel kurula katılmak için giriş kartı almak zorunda oldukları varsayımı altında, YTK’nın 415. maddesindeki “toplantı gününden en geç bir gün önce” ifadesinin uygun olmadığı kanaatindeyiz. Çünkü hükümde yer alan “toplantı gününden en geç bir gün önce” şeklindeki süre bir günden önceki başvuruların da kabul edileceği anlamına gelmektedir. Dolayısıyla toplantıdan uzunca bir süre önce alınan giriş kartları arada yapılacak devirler nedeniyle gerçek manada pay sahibi olanların genel kurul toplantısına katılmasını temin edemeyecektir. Bu nedenle asgari sürenin belirlenmesi yerine azami sürenin belirlenmesi daha isabetli olacaktır⁶⁶. Bu çerçevede giriş kartı alma şartının kaldırılması gerektiği düşüncesinde olmakla birlikte, giriş kartı alma mecburiyetinin korunması ihtimali karşısında giriş kartı almak için azami sürenin kaydi sisteme tabi şirketler aç-

⁶⁴ YAYLA, s. 107.

⁶⁵ YTK’nın 417. maddesinin 5. fıkrasına göre; “*Sermaye Piyasası Kanununun 10/A maddesi uyarınca kayden izlenen paylara ilişkin pay sahipleri çizelgesinin Merkezi Kayıt Kuruluşundan sağlanmasının usul ve esasları, gereğinde genel kurul toplantısının yapılacağı gün ile sınırlı olmak üzere payların devrinin yasaklanması ve ilgili diğer konular Sermaye Piyasası Kurulu tarafından bir tebliğ ile düzenlenir*”.

⁶⁶ Aynı yönde bkz. MANAVGAT, Pay Blokajı, s. 235.

sından “genel kurul toplantısından önceki iki gün” şeklinde tespit edilmesinin isabetli olacağı kanaatindeyiz. Çünkü payları borsada işlem gören şirketlerin paylarına ilişkin devir işlemi, devri takip eden ikinci gün (T+2) kaydi sistemdeki hesaplara yansımaktadır. Payların mülkiyeti de bu ikinci günde devralana geçmektedir⁶⁷. Dolayısıyla genel kuruldan iki gün önce giriş kartı alan ve o gün payını devreden kişi genel kurul günü devir henüz kaydi sistemdeki hesaplara yansımadığı için genel kurula katılma hakkını kullanma açısından fiilen ve hukuken pay sahibidir⁶⁸. Genel kuruldan önceki iki günden daha önceki bir günde alınan giriş kartı ise, genel kurula katılma açısından gerçek hak sahibini gösterecek nitelikte olmayacaktır. Örneğin, genel kuruldan üç gün önce giriş kartı alan ve giriş kartı aldıktan sonra aynı gün (T günü) paylarını borsada satan bir kişi, genel kurul günü (T+3 günü) kayıtlarda (T+2 günü devir kayıtlara yansıdığı için) pay sahibi olarak gözükmeyeceği halde elindeki giriş kartı sayesinde genel kurula katılabilecektir.

YTK'nın 431⁶⁹ inci maddesinde de sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesi ve kaydi sistem ile bağlantı kurulabilecek bir hüküm yer almaktadır. Bu hükme göre; “...*Bu bildirimde, Sermaye Piyasası Kanununun 10/A maddesi uyarınca kayden izlenen paylarla ilgili olarak bu Kanunun 417 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki tebliğ hükümleri de uygulanır. Aksi hâlde, o genel kurulda alınan kararlar, genel kurula yetkisiz katılmaya dair hükümler çerçevesinde iptal edilebilir*”. Bu hüküm, kaydi sisteme ilişkin yeni bir kural getirmemekte, sadece kaydi paylarla ilgili bir tebliğe atıf yapmaktadır. Dolayısıyla bu hükmün kaydi sisteme ve sistemin işleyişine ilişkin bir yenilik getirmedeği ifade edilebilir. Kanaatimizce bu hükmün (hükümde yapılan atfın) getiriliş amacı, Ticaret Kanunu hükümlerinin, (Sermaye Piyasası Kanunu'nun 10/A maddesinde yer alan) kaydi sistem kuralları ile uyumlu olmasıdır.

⁶⁷ TÖREMİŞ, s. 13; AYHAN, s. 56.

⁶⁸ Borsada devredilen kaydi anonim şirket paylarının mülkiyetinin işlemin gerçekleştiği gün (T günü) mü, yoksa devrin kayıtlara yansıdığı gün (T+2 günü) mü devralana geçtiği, şeklindeki tartışmanın netleştirilmesi söz konusu problemin çözümüne de katkı sağlayacaktır. Borsada devredilen kaydi anonim şirket payına ilişkin mülkiyetin ne zaman el değiştirdiğinin netleştirilmesi gerektiği yönünde bkz. ERGİNCAN / YAYLA, s. 156 – 157. Kanaatimizce yapılacak hukuki bir düzenleme ile Merkezi Kayıt Kuruluşu kayıtlarına kurucu etki tanınması, mülkiyetin geçiş tarihini netleştireceği gibi söz konusu problemin çözümünü de katkı sağlayacaktır. Çünkü bu durumda, devir Merkezi Kayıt Kuruluşu Kayıtlarına yansıdığı anda, mülkiyette devralana geçmiş sayılacaktır. Yapılacak hukuki bir düzenleme ile Merkezi Kayıt Kuruluşu kayıtlarına kurucu etki tanınması gerektiği yönünde bkz. ÜNAL, s. 282 vd.

⁶⁹ Bu madde, “genel kurula katılmada pay sahibinin temsiline ilişkin bildirim yükümlülüğü”nü düzenlemektedir.

YTK'nın 431. maddesinde kanun yapma tekniği açısından bir hata yapılmıştır. Çünkü YTK'nın 431. maddesinin 1. fıkrasında YTK'nın 417. maddesinin 2. fıkrasında yer aldığı ifade edilen bir tebliğin hükümlerine atıf yapılmıştır. Hâlbuki söz konusu tebliğ, YTK'nın 417. maddesinin 2. fıkrasında değil, 5. fıkrasında yer almaktadır⁷⁰. Söz konusu hatanın sebebi, YTK'ya Tasarı aşaması ile kanunlaşma aşaması arasında eklenen ilave fıkralardır. Çünkü Tasarı'nın, hem 2005 yılında Adalet Bakanlığı tarafından yayınlanan metninde⁷¹ hem de 2007'de Adalet Komisyonu'nun kabul ettiği metninde⁷²

⁷⁰ YTK'nın 417. maddesinin metni şu şekildedir: “(1) Yönetim kurulu, Sermaye Piyasası Kanununun 10/A maddesi uyarınca genel kurula katılabilecek kayden izlenen payların sahiplerine ilişkin listeyi, Merkezi Kayıt Kuruluşundan sağlayacağı “pay sahipleri çizelgesi”ne göre düzenler. (2) Yönetim kurulu, kayden izlenmeyen paylar ile ilgili olarak genel kurula katılabilecekler listesini düzenlerken, senede bağlanmamış bulunan veya nama yazılı olan paylar ile ilmihaber sahipleri için pay defteri kayıtlarını, hamiline yazılı pay senedi sahipleri bakımından da giriş kartı alanları dikkate alır. (3) Bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarına göre düzenlenecek genel kurula katılabilecekler listesi, yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanır ve toplantıdan önce genel kurulun yapılacağı yerde bulundurulur. Listede özellikle, pay sahiplerinin ad ve soyadları veya unvanları, adresleri, sahip oldukları pay miktarı, payların itibari değerleri, grupları, şirketin esas sermayesi ile ödenmiş olan tutar veya çıkarılmış sermaye toplantıya aslen ve temsil yoluya katılacakların imza yerleri gösterilir. (4) Genel kurula katılanların imzaladığı liste “hazır bulunanlar listesi” adını alır. (5) Sermaye Piyasası Kanununun 10/A maddesi uyarınca kayden izlenen paylara ilişkin pay sahipleri çizelgesinin Merkezi Kayıt Kuruluşundan sağlanmasının usul ve esasları, gereğinde genel kurul toplantısının yapılacağı gün ile sınırlı olmak üzere payların devrinin yasaklanması ve ilgili diğer konular Sermaye Piyasası Kurulu tarafından bir tebliğ ile düzenlenir”.

⁷¹ Tasarının 2005 yılında yayınlanan metnine göre 417. madde şu şekildedir: “(1) Yönetim kurulu, pay defteri kayıtlarına ve giriş kartı alanlara göre, genel kurul toplantısına katılabileceklerin listesini hazırlar. Yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanacak liste, toplantıdan önce genel kurulun yapılacağı yerde bulundurulur. Listede pahasahiplerinin ad ve soyadları, unvanları, yerleşim yerleri, pay veya pay senedi sayısı, imtiyazlı payların adedi ve sermaye miktarıyla toplantıya aslen veya temsil yoluyla katılacakların imza yerleri belirtilir. (2) Yönetim kurulu bu listeyi hazırlarken, toplantıya katılmaya hakkı olanları tespit için gerekli incelemeleri yapar ve ilgililerden bilgi alır. Listede adı bulunmayan kişi toplantıya katılamaz. Katılanların imzaladıkları liste “hazır bulunanlar listesi” adını alır ve toplantı başkanı ve komiser tarafından imzalanır”.

⁷² Tasarının 2007 yılında yayınlanan metnine göre 417. madde şu şekildedir: “(1) Yönetim kurulu, Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından Sermaye Piyasası Kanununun 10/A maddesi uyarınca kayden izlenen paylar bakımından “pahasahipleri listesi”ne diğer paylardan nama yazılı olanlar için pay defteri kayıtlarına ve hamiline yazılı pay senedi ile ilmihaber sahipleri yönünden ise giriş kartı alanlara göre, genel kurul toplantısına katılabileceklerin listesini hazırlar. Yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanacak olan liste, toplantıdan önce genel kurulun yapılacağı yerde bulundurulur. Listede, pahasahiplerinin adları, yerleşim yerleri, sahip oldukları pay veya pay senedi sayısı, imtiyazlı payların adedi ve sermaye miktarlarıyla toplantıya aslen veya temsil yoluyla katılacakların imza yerleri belirtilir. (2) Yönetim kurulu bu listeyi hazırlarken, toplantıya katılmaya hakkı olanları belirlemek için gerekli incelemeleri yapar, ilgililerden bilgi alır ve şirket tarafından Merkezi Kayıt Kuruluşundan sağlanan ve

417. madde toplam iki fıkradan oluşmaktadır. 417. maddenin 2005 tarihli metninde söz konusu tebliğe hiç yer verilmemiştir. 417. maddenin 2007 tarihli metninde ise, 2. fıkradaki "...Merkezî Kayıt Kuruluşundan anılan listenin sağlanmasına ve bu Kurulca toplantı gününe özgülenmek üzere devir yasağı konulması dâhil diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar Sermaye Piyasası Kurulu tarafından bir tebliğle düzenlenir" ifadeleri ile söz konusu tebliğe yer verilmiştir. Kanaatimizce söz konusu hata, 431. maddede yer alan hükmün değiştirilmesi ile ortadan kaldırılmalıdır. Yapılacak değişiklik ile 431. maddede (tebliğ hükümlerine ilişkin) atıf, 417. maddenin 5. fıkrasına ya da doğrudan ilgili Sermaye Piyasası Kurulu tebliğine yapılmalıdır.

SONUÇ

6102 sayılı Ticaret Kanunu ile getirilen hükümler açısından bazı terminoloji problemleri söz konusudur. Bu terminoloji problemleri, YTK'da kullanılan kavramların birbiri ile ve Sermaye Piyasası Kanunu'ndaki kavramlarla uyumlu hale getirilmesi şeklinde ortadan kaldırılmalıdır. Bu çerçevede Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi şirketler için YTK'da "halka açık şirket" kavramının kullanılması tercih edilmelidir. Ayrıca bu şirketlere ilişkin hükümler, (Ticaret Kanunu'ndan ziyade) esas itibarıyla Sermaye Piyasası Kanunu'nda yer almalıdır.

İnceleme konumuza ilişkin YTK ile getirilen hükümlerin büyük bir çoğunluğu, sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesi ve kaydi sistem açısından tam anlamıyla yenilik sayılabilecek nitelikte değildir⁷³. Bu hükümler, ancak Ticaret Kanunu açısından yenilik sayılabilecek niteliktedir. Çünkü sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesi ve kaydi sistem Sermaye Piyasası Kanunu ile düzenlenmiş olup, Ticaret Kanunu açısından yenilik sayılabilecek söz konusu hükümlerde yer alan kuralların büyük bir çoğunluğu, hâlihazırda Sermaye Piyasası Kanunu ve bu kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmelik ve tebliğlerde yer almaktadır. YTK ile getirilen söz konusu hükümlerin büyük

genel kurul toplantı gününden bir gün önceki tarihi taşıyan "paysahipleri listesi"ni de dik-kate alır. Merkezî Kayıt Kuruluşundan anılan listenin sağlanmasına ve bu Kurulca toplantı gününe özgülenmek üzere devir yasağı konulması dâhil diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar Sermaye Piyasası Kurulu tarafından bir tebliğle düzenlenir. Yönetim kurulu, hazır bulunanlar listesinin genel kurul toplantı gününden bir gün önce hazırlanabilmesi için gerekli önlemleri alır. Katılanların imzalı oldukları liste "hazır bulunanlar listesi" diye adlandırılır ve toplantı başkanı ile Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır".

⁷³ Aynı yönde bkz. MANAVGAT, Tasarı, s. 525.

bir çoğunluğu, Sermaye Piyasası Kanunu ile Ticaret Kanunu arasında var olan bazı uyumsuzlukları ortadan kaldırmak amacı ile getirilmiştir⁷⁴.

Öte yandan, YTK’da, Sermaye Piyasası Kanunu ve bu Kanun’a dayanılarak çıkarılan konumuza ilişkin yönetmelik ve tebliğlerdeki hükümlere göre farklı düzenleme ve ifadelere yer verilmiş olması, çeşitli problemlerin ortaya çıkmasına neden olabilecek niteliktedir. Bu nedenle sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesi ve kaydi sisteme ilişkin hükümlere mümkün olduğunca Ticaret Kanunu’nda yer verilmemeli, konuya ilişkin Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine veya ilgili yönetmelik ve tebliğlere gönderme yapılması tercih edilmelidir. Zorunlu olduğu durumlarda ise, YTK’da yer verilen hükümler ile konuya ilişkin Sermaye Piyasası Kanunu, ilgili yönetmelik ve tebliğ hükümleri birbiriyle uyumlu olmalıdır.

KAYNAKÇA

- ARKAN, Sabih: Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na İlişkin Değerlendirmeler, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı, Konferans – Bildiriler – Tartışmalar, 13 – 14 Mayıs 2005, s. 41 vd.
- AYAN, Mehmet: Eşya Hukuku I – Zilyetlik ve Tapu Sicili, Konya 2004.
- AYHAN, Hatice Ebru: Borsada Hisse Senedi Alım Satım Sözleşmesi ve Hakkın İntikali, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Ankara 2008.
- AYTAÇ, Zühtü: Sermaye Piyasası Hukuku Bağlamında Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Pay Sahipliği Hakları, Avrupa Birliği Perspektifinden Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Sermaye Piyasasına Etkileri, Uluslararası Konferans, 16 – 17 Aralık 2008, s. 61 vd.
- CAN, Mustafa : Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarında Oluşan Güç Boşluğu ve Giderilmesi Yollarından Vekâleten Oy Kullanma (Proxy) Sistemi, 1999
- ÇEKER, Mustafa: Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması, Ankara 2000.

⁷⁴ YTK ile getirilen hükümlerin bir kısmının amacının, Ticaret Kanunu ile Sermaye Piyasası Kanunu arasındaki hüküm farklılıklarını ortadan kaldırmak olduğu yönünde bkz. TEKİNALP, Sermaye Piyasası, s. 21.

- DAĞ, Üner: Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibi Açısından Oy Hakkının Kazanılması ve Kullanılması, İstanbul 1996.
- ERGİNCAN, Yakup / YAYLA, Ümit: Hisse Senetlerinin Kaydileştirilmesi Sonrası Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Oy Hakkının Kullanılması, Prof. Dr. Aydın Aybay'a Armağan, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul 2004, s. 143 – 160.
- GARNER, Bryan A.: Black's Law Dictionary, Pocket Edition, US 2006.
- GUYNN, Randall D.: Modernizing Securities Ownership, Transfer and Pledging Laws, UK 1996.
- İMKB : Sermaye Piyasası ve Borsa Temel Bilgiler Kılavuzu, İstanbul 2008.
- LOADER, David: Clearing, Settlement and Custody, UK 2008.
- MANAVGAT, Çağlar: Payları Borsada İşlem Gören Anonim Ortaklıklarda Ortağın Pay Blokaj Yükümlülüğü, Batider, 2006, C. 23, Sa. 4, s. 221 – 236. (Pay Blokajı)
- MANAVGAT, Çağlar: Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Sermaye Piyasasını Etkileyen Yönleri, Yeditepe Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Dergisi, 2005, C. 2, Sa. 1, s. 523 vd. (Tasarı).
- MANAVGAT, Çağlar: Sermaye Piyasası Kanununun 10/A Maddesi Hükmüne Göre Kaydi Sistemin Esasları, AÜHFD, Yıl 2001, C. 50, Sa. 2, s. 159 vd. (Kaydi Sistem).
- MOROĞLU, Erdoğan: Türk Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarıları, Makaleler II, İstanbul 2006, s. 217 vd. (Makaleler II).
- MOROĞLU, Erdoğan: Türk Ticaret Kanunu Tasarısı, Değerlendirme ve Öneriler, 2. Baskı, İstanbul 2005. (Tasarı (2005)).
- MOROĞLU, Erdoğan: Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları, Değerlendirme ve Öneriler, 6. Baskı, İstanbul 2009. (Tasarı (2009)).
- NARBAY, Şafak: Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nda Kıymetli Evrak Hukuku Kitabında Yapılan Düzenlemeler ve Değişiklik Önerilerimiz, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı, Konferans – Bildiriler – Tartışmalar, 13 – 14 Mayıs 2005, s. 187 vd.
- NORMAN, Peter: Plumbers and Visionaries Securities Settlement and Europe's Financial Market, England 2007.

- OĞUZMAN, Kemal / SELİÇİ, Özer / OKTAY-ÖZDEMİR, Saibe: Eşya Hukuku, İstanbul 2009.
- ÖZTAN, Fırat : Kıymetli Evrak Hukuku, Ankara 1997.
- POROY, Reha / TEKİNALP, Ünal: Kıymetli Evrak Hukuku, İstanbul 2006.
- POROY, Reha/ TEKİNALP, Ünal / ÇAMOĞLU, Ersin: Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku, İstanbul 2003.
- SIFMA: Securities Industry Immobilization & Dematerialization Implementation Guide, 2008.
- SODERQUIST, Larry D. / GABALDON, Theresa A: Securities Law, US 2007.
- SPK: Sermaye Piyasası Araçları, SPK Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları – 2, Ankara 2010.
- TEKİNALP, Ünal: Nama Yazılı Kaydi Payların Devrinde Merkezi Kayıt Kuruluşunun Kayıtlarının Etkisi ve Niteliği, Prof. Dr. Tahir Çağa'nın Anısına Armağan, İstanbul 2000, s. 537 vd. (Nama Yazılı Kaydi Paylar).
- TEKİNALP, Ünal: Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Sermaye Piyasasına ve Sermaye Piyasası Kanununa İlişkin Hükümleri, Avrupa Birliği Perspektifinden Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Sermaye Piyasasına Etkileri, Uluslararası Konferans, 16 – 17 Aralık 2008, s. 21 vd. (Sermaye Piyasası).
- TÖREMİŞ, Hatice Ebru: Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Sermaye Piyasası Mevzuatı Çerçevesinde Nama Yazılı Payların Borsada Devri, SPK Yeterlilik Etüdü, Ankara 2008.
- TURANBOY, Asuman: 2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na 4487 Sayılı Kanunla Eklenen 10/A Maddesine Göre Kaydi Değer Düzenlemesi, AÜHFD, 1999, C. 48, S. 1–4. s. 39 vd.
- ÜNAL, Mücahit: Sermaye Piyasası Araçlarının Kaydileştirilmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya 2011.
- ÜNAL, Oğuz Kürşat: Sermaye Piyasası Araçlarının Kaydileştirilmesi, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2001, C. 5, S. 1 – 2, s. 1 vd. (Kaydileştirilmesi)
- YAYLA, Ümit: Merkezi Kayıt Kuruluşu ve Kaydi Sistem, Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Bankacılık Dergisi, S. 71, Y. 2009, s. 104 vd.